

Men jeg ser ingen nødvendighed i, at hverken jeg eller andre sætter den gensidige frihed, som den nuværende struktur i folkekirken giver alle parter, over styr, ved at ville tage patent på folkekirkenavnet og omforme den efter eget ønske og tilbøjelighed.

Det er jo nemlig sådan, at når vores kirkeform hedder evangelisk-luthersk, så har denne betegnelse i praksis fra første færd været en omfangsbetegnelse og ikke en indholdsbeskrivelse. Den betegner omfanget af, hvor langt ud man går, inden man ikke vil dele kirkenavn med andre, og man lader ovenikøbet folk selv definere sig i forhold hertil. Derfor er den så rummelig.

Men begynder man at ville indholdsbestemme den, fx. ved at forsøge at gøre den til en missionerende kirke og altså til alt andet end en rammeordning om de lokale menigheders liv og trivsel, så er man i færd med at tage livet af den. For så lader man een bestemt kristendomsopfattelse gælde og må derfor lyse de andre i band. Det skal man måske også, hvis man mener de er falske, men patenttegning på folkekirken og dens institutioner skal man ikke bilde sig ind, at man kommer godt fra. Folkekirken er i live, takket være dens fra starten lave profil. Skal vi ikke lade den leve ved at bevare denne profil!

(Alm. dansk Præstekonvent).

Hvad vil vi med folkekirken?

*Af lærer ved Menighedsfakultetet,
cand. theol. Kai Kjær-Hansen*

Det er folkekirkens fremtid, som står på dagsordenen. Ethvert medlem og ikke mindst folkekirkens præster har sit ansvar for denne fremtid. Dette ansvar er ligeledes fælles, uanset hvilken kirkelig retning man tilhører. Og selv om man er af den opfattelse, at ens eget »parti« er mindst skyldig i folkekirkens forfald, skal man

have meget høje tanker om sig selv for ikke at gå ind i selvbesindelsen og selvkritikken og dermed tage sin skyld på sig for den tilstand, folkekirken i dag befinder sig i. Fortsætter nemlig udviklingen, dør *folkekirken*. Det behøver man ikke at være profet for at forudsige. Det kan aflæses af tal og statistikker, og her skal man være utopist, dersom man ikke kan se skriften på væggen. Den drastige nedgang i dåb f. eks. i visse sogne i Storkøbenhavn og andre steder taler sit tydelige sprog. Og hvad der kommer fra hovedstaden smitter på sin egen måde, således at det næppe lader sig begrænse som et lokalt problem. Hvis der da ikke sker noget afgørende nyt.

Alligevel dør folkekirken som institution ikke lige med det samme, selv om udviklingen fortsætter. Her drejer det sig nemlig ikke kun om, hvad *vi* vil med folkekirken, men også om hvad folkekirken vil med os, dvs. hvad statsmagten og de politiske instanser vil med det, som de kalder kirken. Og her kan man have sine anelser om, at folkekirken skal være slået ihjel op til flere gange før nogle vil erkende, at den er død. Eller sagt anderledes: Selv om smitten fra det storkøbenhavnske breder sig ud i landet varer det længe før det statistisk kan aflæses, at folkekirken ikke længere er majoritetens kirke, og det er vist dette, der tæller for visse politiske vurderinger.

Det værste er imidlertid ikke, hvis folkekirken dør. Værre er det, at Kristi kirke har tabt terræn i folket eller taber terræn, selv om heller ikke alt i de gode gamle dage var så godt – hverken kirkehistorisk eller bibelsk betragtet. Det er synd for folk, når Kristi kirke taber terræn, og det er en synd, hvis vi som præster lader Kristi kirke i vort folk sygne hen. Evangeliet er nemlig for alle mennesker – for mig gerne: for hele folket – selv om det er en dårlig eksegese at ville begrunde folkekirkens ordning med henvisning til Lk. 2, 10, hvilket undertiden gøres gældende.

Et er, hvad vi vil med folkekirken. Men man skulle måske vove pelsen og spørge, hvad Gud vil med den? Eller, for nu at helligardere sig: Hvad Gud vil med *kirken*? Så-

danne spørgsmål er det nok bedst at lade de bibelske forfattere svare på. Og her tør man formulere sig ret så kontant m. h. t. hvad Gud vil, som f. eks. i 1. Tim. 2, 3–5, hvor der tales om, at Gud vor frelser »vil, at alle mennesker skal frelles og komme til erkendelse af sandheden. Thi der er kun een Gud, og kun een mellemmand imellem Gud og mennesker: mennesket Kristus Jesus, der gav sig selv som løsesum for alle...«. Dette siges i forbindelse med Paulus' forkyndergerning og apostolat. Dette er en prægnant sætning, som der er fuld dækning for i hele det nytestamentlige vidnesbyrd.

Det ligger i Guds vilje og Jesu soningsdød, at evangeliet er for alle, hvilket ikke begrunder en folkekirke, men begrunder kirkens missionsforpligtelse over for alle. Målet er universelt, midlet eksklusivt forbundet med Jesu stedfortrædende gerning. Så lang tid som folkekirkens bekendelseskrifter – og dermed grundlag – er, som de er, behøver jeg hverken at føle mig som en fremmed eller som en parasit i folkekirken. Det er ikke altid uden problemer at være der, og jeg vil ikke lave udsalg på evangeliet for at bevare en folkekirkeordning for alt i verden. På den anden side er der nogle historiske rødder, som jeg ikke vil gøre en dyd af at afhugge. Enhver kirkeordning har sine svage sider. Selv den første menighed havde sine problemer at bakse med. Derfor ønsker jeg ikke folkekirkens død, men ønsker, at der i en døende folkekirke må skabes nyt liv. Hvis jeg ikke havde tro på, at det stadig er det bedste udgangspunkt for at nå folket med evangeliet, var »man« vel gået, hvilket ikke er ensbetydende med at det under alle omstændigheder teologisk set er den eneste rigtige kirkeordning.

Så det punkt, jeg vil fastholde mig selv og mit bidrag til diskussionen i dag på, er, at jeg vil en missionerende og evangeliserende kirke. Sagt uden omsvøb: Blandt døbte mennesker findes der dels nogle som lever i troens livssamfund med den korsfæstede og opstandne, dels nogle, dvs. mange, tror jeg, der lever borte fra livssamfundet med den levende Gud. Mod den

sidste part forsynder jeg mig groft, dersom jeg bilder dem ind, at dåb sikrer livssamfundet med Gud. Det er ikke vanskeligt at finde belæg for, at Guds-folket – enten det nu er i den gamle eller nye pagt – kan sætte Gud fra tronen og spille egne herrer. Det kan være, at vi kommer til at trække nogle forkerte grænser nogle gange. Det er en risiko, men sådan som risikoen for at komme til at forkynde egne ord, når vi er sat til at forkynde Guds ord ikke afholder os fra at forkynde Guds ord, sådan bør heller ikke risikoen for at tegne forkerte skillelinjer afholde os fra at ride nogle hovedskel op. Lader vi være – og det er jo altid det enkleste – så dør en kirke heraf.

Jeg håber ikke, at jeg kommer til at misbruge biskop Ole Bertelsens navn i denne forbindelse. Men i sin ordinationstale søndag d. 2. maj d. å. i Københavns Domkirke fik han på sin sædvanlige stærke måde sagt til ordinarterne, at de ikke var ornatsklædte socialrådgivere, men: »I er evangelister«.

Hvis det er rigtigt at sige det ved en ordination ved indgangen til en præstegerning, kan det ikke være forkert at minde hinanden om det efter nogle få eller mange års præstegerning.

Et af de steder, hvor det er gået galt, er, at den danske folkekirke har manglet præster, som har vovet at være evangelister og taget det på sig at stå i spidsen for *congregatio sanctorum*.

Selv om visse forsvarsmekanismer måske allerede er gået igang hos nogle og irritationstærsklen overskreden, fordi jeg ikke snakker om rådighedsbeløb, menighedsrådenes kompetence, provstevalg og udnævnelseskriterier o. lign. – hvilket alt sammen så sandelig er relevante sager, især når en forkert håndtering af disse sager kan blokere for evangeliet – så vil jeg ikke desto mindre her indskrænke mig til de allerede afstukne linjer.

Vi mangler evangelister, der tør og vil gå til nominelle folkekirkemedlemmer med et kald til omvendelse, en venden tilbage til den syndflod af nåde som Kristi gerning og dåben er udtryk for, men som mange

mere eller mindre udtrykkelig har vist ikke betyder stort for dem i deres daglige liv. Og vi mangler præster og ledere, som tør satse på en *congregatio sanctorum*, være med til at fremelske de gaver, som de enkelte lemmer på Kristi legeme nu har, så de kan blive brugt for at nå dem, som ikke hører med til de helliges samfund. Hvis en præst har haft meget at bestille i går, får han ikke mindre at gøre imorgen. Jeg ønsker altså en folkekirke, hvor præst og den levende menighed ikke bukker under i mismod, dersom Gud ikke giver en vækst, men hvor de på den anden side minder hinanden om, at Gud vil vækst – også en numerisk vækst – for han vil, at alle skal frelses. Jeg ønsker en kirke, som er båret oppe af en hellig triumf over Jesu sejr over synd og død, og som uden at blive en triumfalistisk kirke véd, at den har fået noget givet, som ingen andre har, og hvis ikke den rækker dette videre, så dør mennesker. Og det skulle faktisk være det værste der kan ske med et menneske, at det dør i sine synder – bibelsk bedømt.

Samtidig med at det må betones at *congregation sanctorum* aldrig når op på gnostiske højder, hvor man ikke længere selv har behov for ordet om syndernes forladelse, så er den troende menighed under en forpligtelse og har et ord givet, som kan skabe liv i døde ben. Og få tungen til at gløde – i Jesu navn, som Grundtvig så fint har formuleret det.

Lad mig her kontrastere en sådan evangelist, som evangeliet har fået tag i, som ikke bare er ornatsklædt embedsmand, men som tjener den korsfæstede og opstandne Herre og som går på dennes befaling og på dennes ord, med en »kirkelig socialrådgiver«. På Pastorseminariet i Århus – i faget sjælesorg – vejledes de kommende præster bl. a. på følgende måde. Under overskriften »Nogle råd, som man aldrig bliver færdig med at øve« lyder det i et skriftligt oplæg, hvor der – tro mig – endog tales om »klienten«:

»Man skal ikke fortælle klienten, hvad han må eller ikke må (moral), eller hvad han skal tro eller ikke tro (religion), eller hvad han bør gøre eller ikke gøre (gode

råd er dårlige) – hvad vedkommer vejledere moralske eller religiøse opfattelser klienten, for ikke at nævne rådgiverens praktiske sans. Man skal slet ikke fortælle klienten noget, men lade ham/hende komme til orde.«

Følges sådanne råd, så dør ikke blot folkekirken, men også Kristi kirke. For hvor rigtigt det end er, at vi skal lære at lytte til – ikke en klient – men et medmenneske, og vi ikke for hurtigt skal komme med fingerknipsløsninger, så har vi perverteret kristendommen og vort kald som præster, hvis vi ikke tror, at der i evangeliet ligger en nyskabende kraft. Og det siger jeg uden at jeg bagefter ønsker at blive lagt i munden, at kristentroen løser alle menneskelige problemer. Men disse har immervæk fået et andet fortegn, og dette skal udbasunereres, siges, lægges på sinde: at Jesus lever.

Sikkert er det i hvert fald, at det er andre toner og en anden grundholdning, som f. eks. præger Paulus, når han underviser sine medarbejdere. Forøvrigt havde vi aldrig hørt evangeliet, hvis de første kristne – eller dem, som senere fortalte os herom, enten vi nu menneskeligt var kørt helt i bund eller havde det meget godt – havde fulgt den nævnte model.

Fortsætter vi med denne sorgløshedens teologi, som samtidig er så glædesløs, så er vi med til at fremskynde ikke blot folkekirkens, men også Kristi kirkes død i vort folk.

Selv om det i manges øren lyder odiøst, tror jeg ikke vi kommer videre, dersom vi ikke tør tælle, registrere og vurdere, om man vil: tage temperaturen på den åndelige situation i en menighed. I hvert fald er termometret et vigtigt instrument for lægen, når han skal stille en diagnose. Hyrden i Jesu fortælling om det fortabte får i Lk. 15 kendte i hvert fald tallet på dem, han havde ansvar for, tolkede tallet, bare når der manglede et får. Her er tælling og registrering motiveret af omsorg. Og det bliver til motivation for at opsøge det tabte. Og hvis der i Himmelen kan blive glæde over en synder der omvender sig, kommer tilbage, hvor meget større må glæ-

den så ikke blive, hvis der er 99 der gør det!

Her kan jeg ikke lade være med at spørge, hvordan vi i de menigheder, vi har ansvaret for, ville tage imod f. eks. nogle unge mennesker, som havde mødt evangeliet, var kommet til tro – og det skaber altid tro på at evangeliet kan slå sin gnist også i andre – og de så kommer og siger til os: Præst, vi har fundet Jesus. Vi vil godt hjælpe dig. Lad os nu se at komme op på dupperne. Hvordan skal vi få vennerne med?

Ivrige og brændende kristne kan en sund menighed ikke undvære. Men det skulle såmænd ikke undre mig, om nogle præster ville se det som deres fornemste opgave at hælde en spand kold vand over en sådan flok unge og i sit selvforsvar med glæde lade dem løbe andre steder hen, hvor man ved, at en menighed har brug for gnisttændere. Men lad det nu her blot blive ved spørgsmålet: Vil vi hilse sådanne velkomne, vil vi lade os hjælpe af dem, vil vi forsøge at indsluse dem for at få andre tunger til at gløde – i Jesu navn?

Uden offer og hengivelse – og det gælder både præst og *congregatio sanctorum* – sygner kirken hen. Det er jo ikke en ny iagttagelse, men noget som ligger f. eks. i den vigtige ekklesiologiske term *akolouthiein*, sådan som Mattæus bruger den, hvilket bl. a. Jack Dean Kingsbury (*Journal of Biblical Literature* 97/1978:56–73) har understreget, hvor verbet, når det bruges metaforisk om at følge som discipel anvendes i forbindelse med talen om »cost and commitment«. Hvis kirken ikke skal sygne hen, må menigheden undervises i dette, og i kaldet til omvendelse må det ligeledes klinge med.

Med offer og hengivelse og i troens fri-modighed må der satses på en større målrettethed, end det almindeligvis har været tilfældet. Vore menigheder består af mange forskellige grupper, med mange forskellige behov. En præst skal ikke bilde sig ind, uanset hvor god hans uddannelse er, at han kan tale lige godt til alle mennesker. Derfor har han brug for hele den troende menighed. Mennesker er forskellige og skal

mødes på forskellig måde med det evangelium, som er ens for alle. Dette mener jeg også, at der er nytestamentligt belæg for. Holdes målet og evangeliets kerne klart for øje, ligger der et vidtforgrenet arbejdsfelt foran os, hvor mange forskellige midler kan bruges, hvor fantasirigdommen kan udfolde sig, og hvor der ikke er én rigtig måde at vidne på, men mange. Og hvor en præst også tør skære tingene ud i pap – for om muligt at nå et fortabt menneske med evangeliet, uden hensyntagen til hvad kollegaer måtte mene. Det er trods alt ikke dem, han taler til, eller er det?

På tre punkter kan der tales om vækst for at kirken numerisk skal vokse, og hvor det ofte går galt for os:

1. *Opdragelsesvækst*. Alt for mange børn smutter væk fra os. En intensivering af børnearbejdet er bydende nødvendigt, hvor kirke og hjem går sammen og målrettet arbejder sammen for børnenes skyld. Her er det ikke nok med en børnegudstjeneste i ny og næ. Når man sammenligner med hvad en politisk bevidst dreng eller pige i konfirmationsalderen ved om sin politiske overbevisning – og hvor fremragende de kan udtrykke den – med en gennemsnitskonfirmand og hvad denne ved om sin kristentro, er der ikke noget at sige til, at konfirmanden med sin kristentro let bliver løbet over ende og giver op. Samtidig med at de kirkeligt ansvarlige arbejder for øgede bevillinger, skal arbejdet intensiveres nu. Og arbejdet skal være af en sådan art, at det ikke er så afhængigt af skiftende bevillinger, at det går i stå, dersom pengene udebliver. En sund menighed kan klare sig uden statens penge, men tager gerne imod penge, for at kunne gøre det endnu bedre og nå endnu længere ud. Og de kirkeligt ansvarlige må have fingeren på pulsen, når nye kirker bygges, så de ikke kun kommer til at tilfredsstille arkitektens behov, men også de unge familiers behov. Når unge familier med små børn har vænnet sig til at blive væk fra den almindelige gudstjeneste – fordi det ofte er umuligt at styre to-tre små unger uden at forstyrre gudstjenesten, skal man ikke bilde sig selv ind, at de senere kommer. Hverken de unge fa-

milier, eller børnene. Men det skulle arkitekterne sagtens kunne finde ud af. Være er det med de urørlige, gamle landsbykirker. Her synes det som om, man hellere vil have monumenter af folkekirker end kirker, der fungerer også for f. eks. unge familier. Grin bare, men en del kunne såmænd afhjælpes ved at sætte en glasplade igennem kirkerummet og højttalere bagved. En glasplade gør ikke en gammel kirke smuk, men den tager heller ikke *koinonia* bort.

2. *Tilflytningsvækst*. Alt for mange forsvinder fra kirken, når de flytter fra det ene sted til det andet. Her kan jeg ikke se andet, end at vi skal tænke langt mere konstant, end vi er vant til, informere hinanden og mobilisere en kreds i menigheden, som er villig til at ofre tid og kræfter, ikke blot på at tilflyttere skal føle sig velkommen i kirkens rum, men også i de kristnes private rum. En kirke fungerer dårligt, dersom der ikke foregår noget i kirken eller i tilknytning til kirken. Men kirke og kristent fællesskab er ikke bare kl. 10 søndag og eventuelt en tirsdag aften om måneden – i vinterhalvåret. Folkekirken dør når *congregatio sanctorum* ikke har tid eller vil ofre tid på at være sammen med folk uden for kirkens rum og ikke vil stille deres egne rum til rådighed.

Og endelig er der

3. *Omvendelsesvækst*, hvor mennesker ledes ind i et levende menighedsfællesskab. Når noget sådant forekommer – og det er da sket tidligere, så hvorfor skulle det ikke kunne ske i dag, Gud er da den samme og vil det samme – så skabes der samtidig ny frimodighed i de helliges samfund. Noget sådant kan naturligvis ikke ske, dersom man ikke mener, at døpte kan falde fra livssamfundet med den korsfæstede og opstandne. Men mener man det, er man langt borte fra den nytestamentlige virkelighedsforståelse. Og det synes jeg at man skylder sig selv – og andre – at gøre klart.

Afsluttende vil jeg sige, at Kristi kirke i folkekirken må, som Kristi kirke altid har været, være en kirke i offensiv. Den lever i tro på Guds kraft, den, som overstiger vore største forventninger. Når modstand, ligegyldighed og sekulariseringen tager til og

vi fristes til at tabe modet eller slå os til ro med en det-er-da-ikke-så-slemtholdning, trænger Kristi kirke til at høre, at Herren selv går foran. Han er kommet til os i Jesus Immanuel, »Gud med os«, som Matæus pointerer (Mt. 1, 22 f.). Uden at gå ind i en hæsleg Gott-mit-uns-teologi, som der er mange afskrækkende eksempler på i fortidens kirkehistorie, trænger vi ikke desto mindre til at høre, at den kristne kirke og det kristne menneske har fået noget, som ingen andre har, elsker, fordi man først er elsket, tjener, fordi man først er blevet tjent. Og vi trænger til at opmuntre hinanden, når vores tro og frimodighed paralyseres af en nederlagsstemning, og sige, at den opstandne er *iblandt* os når vi samles i hans navn (cf. Mt. 18, 20). Og vi trænger til at høre det igen og igen, at den korsfæstede og opstandne er *med os*, når vi gør folk til hans disciple, ved at døbe og lære dem alt, hvad han har befalet os (Mt. 28, 19 f.) – med kirken og os selv opbygget på apostlenes og profeternes grundvold og med Jesus Kristus selv som hovedhjørnesten (Ef. 2, 20).

Spørgsmålet om, hvad *vi* vil med folkekirken må på en eller anden måde kunne kombineres med spørgsmålet om, hvad Gud vil med kirken. Selv om der er en bunke forhold, *vi* har ansvaret for i folkekirken og må tage stilling til hen langs ad vejen, afveje og afbalancere, så må spørgsmålet om, hvad han *vil* med mennesker hele tiden klinge med, og hvad han vil med vort arbejde – dersom vi da ikke vil slå os til tåls med at være ornatsklædte embedsmænd. Ornatsklædte embedsmænd gør nok, hvad de skal, men gør vi blot, hvad vi skal, og hvad vi ikke bliver afskediget for, så dør folkekirken, og Kristi kirke lider.

Skal alle de i vort folk, for hvem Kristus ikke betyder noget, mødes med evangeliet, må såvel ornatsklædte som ikke ornatsklædte lemmer på Kristi legeme møde disse med en med-liden, som man ikke bare flot ryster ud af ærmet, men som koster noget. Det er forøvrigt kirkens Herre selv det bedste eksempel på.

Hvad jeg her har gjort gældende er ikke et spørgsmål om at få en flok elitekristne,

der har deres på det tørre. Tværtimod er det et forsøg på at minde mig selv og andre om, at som den synder, der har fået – og får – meget tilgivet, kan jeg tage en med-synder i hånden og sige: Gud er for Jesu Kristi skyld *vores* far. Lader jeg i misforstået venlighed være med at sige det, så ikke blot dør folkekirken, men så er jeg medansvarlig for, at et med-menneske og en med-synder lever og dør i sine synder. Det er en udfordring der batter. Og jeg mener, at kirkens Herre selv står bag den og stiller den til sin kirke – altid.

(Almindeligt dansk Præstekonvent).

Tekstvejledning

---

14. søndag efter trinitatis

Johs. 5, 1–15

Underberetningerne i Johs.-ev., så få de er, er ofte mere end underberetninger. Undertiden bruges de som anledning til diskussion, undertiden skal de tjene til afsløring af Jesu doxa, i regelen er der et klart motiv til, at de fortælles. Men man kan enkelte gange komme i tvivl om, hvad der er den præcise pointe ved hele historien. Som nu dagens beretning om den syge, formentlig lamme eller invalide, ved Betesda dam.

Historien fortælles i og for sig meget jævnt og ligeud. Som så ofte hos Johs. er beretningen omhyggelig, med mange detaljer og med en ret udførlig gengivelse af dialogen. Og Jesus foretager sig strengt taget ikke andet end det, vi på forhånd kunne vente: da han træffer en kronisk og håbløs syg, helbreder han ham uden hensyn til, at det just er på en sabbat. Derpå forsøger han at unddrage sig opmærksomhed, men forgæves. Den helbredte kender ganske vist ikke Jesus, men han træffer ham senere og røber nu over for 'jøderne', at det var ham, der helbredte ham. Her stander teksten mærkeligt nok. Det ville have været rimeligt, om vi havde fået 16 og 17, eventuelt også 18 med. De repræsenterer ikke blot afslutningen på historien,

men rummer en pointe, det egentlig er trist at mangle.

Men alt i alt synes historien meget klar og uden særlige fortolkningsvanskeligheder. Alligevel finder jeg, at den på visse punkter faktisk er noget dunkel, og som hovedresultat rejser den et problem, der har vidtrækkende konsekvenser for det helt centrale i Jesu forkyndelse. Det vil jeg til slut forsøge at udrede – og fremsætte et forslag til overvejelse.

Vanskeligheden med helt nøjagtigt at forstå historien hidrører fra, at vi nok bliver præcist informeret om, hvad Jesus rent faktisk foretager sig. Vi får derimod ikke meget at vide om, hvorfor han i grunden handler, som han gør. Der står intet om hans motiver eller hensigter – og det er dog først ud fra dem, hans faktiske adfærd får betydning og bliver af interesse.

Problemet dukker op straks fra begyndelsen, for hvad var egentlig hensigten med, at Jesus kom til Jerusalem? Var det som led i sin gerning? Var det for at provokere? Sidste gang, i kap. 2, havde han jo rensset templet for hele det kommercielle leben og bl. a. fremsat den udfordrende og skæbnesvangre udtalelse om at nedbryde og genopbygge templet. Eller kommer han denne gang blot som enhver anden from israelit for at deltage i festen – hvad det så var for en? Spørgsmålet er ikke uden betydning, for svaret ville have sat helbredelsen af den syge i relief.

I fortsættelse heraf er der det spørgsmål, om han denne gang kommer alene. Vi er vant til at forestille os Jesus i spidsen for sin gruppe af disciple. Men her er de ikke nævnt, og historien kan bedst forstås, hvis de ikke er der. Men hvad kommer han så for? Er det en slags ferietur? Hele oplægget er så løst, at alle begivenhederne bliver tilfældige hændelser uden plan og klar hensigt. Hvad der kontrasterer markant med Jesu højtidelige og principielle programklæring i v. 17 – der jo virkelig hører med til teksten, selv om den er udeladt.

Under de omstændigheder er det ørkesløst at spekulere over grunden til, at Jesus netop dukker op ved denne sundhedskilde – om han bare kom forbi på vej til tem-